

Zaplata neposejanih tal za poljskega škrjanca: analiza učinkovitosti na Krško-Brežiškem polju

Povzetek rezultatov magistrske naloge

Mitja Denac

Ljubljana, Hiša EU, 20. 3. 2026

Zaplate neposejanih tal za poljskega škrjanca

- Majhne, približno 25 m² velike zaplate na njivah z nizkimi kulturami (večinoma žiti)
- Prvič uporabljene v Veliki Britaniji v 90ih kot ukrep za varstvo poljskega škrjanca na njivah
- Zaplate vnesejo pestrost v sicer homogene njivske površine, gola tla predstavljajo ugodna prehranjevališča za poljskega škrjanca
- Spodbudni rezultati v državah S in Z Evrope so vodili v vključitev sheme v SKP leta 2023

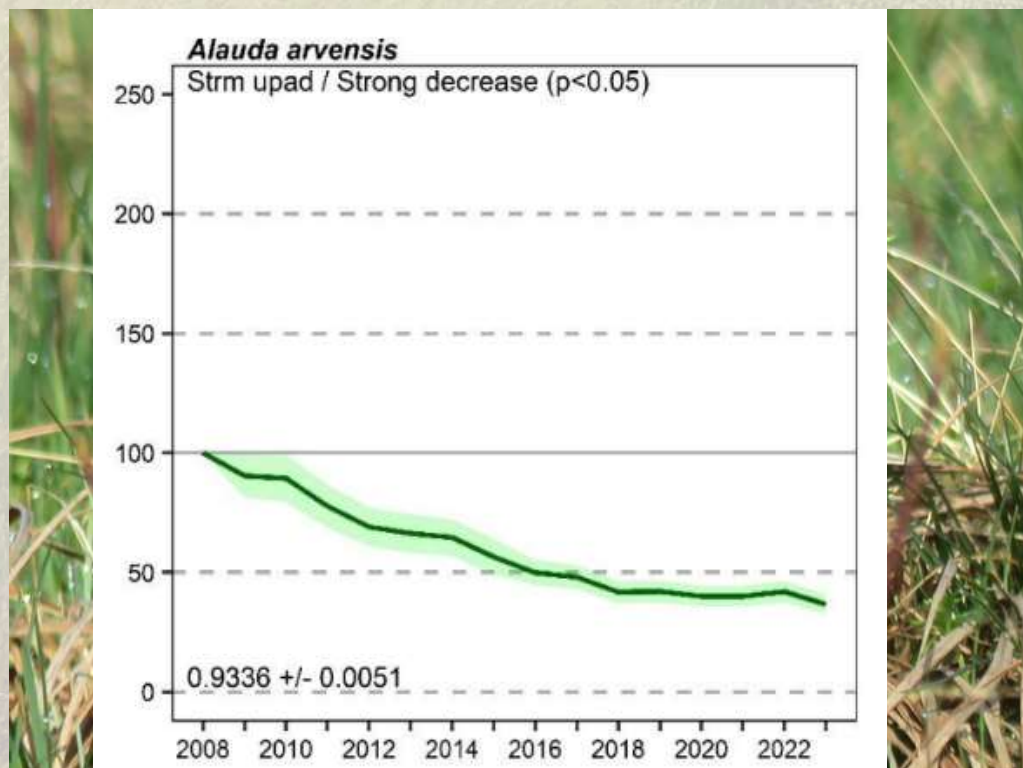

Foto: M. Mlakar Medved

Poljski škrjanec

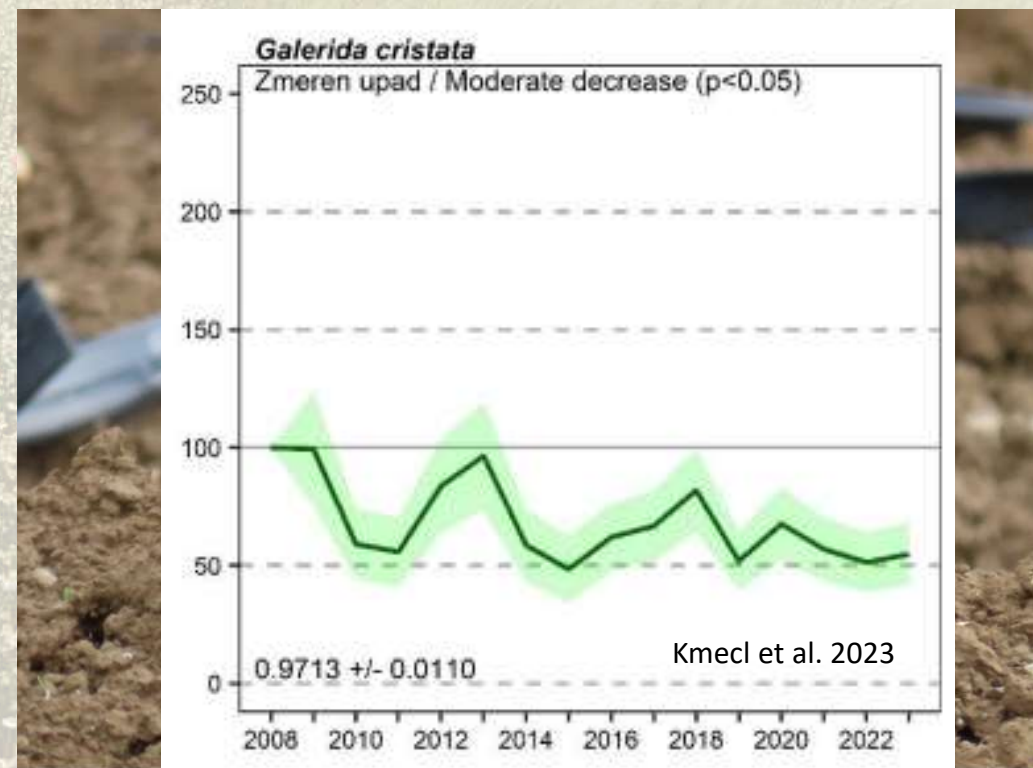
Izvorno ptica travišč, ki se hrani in gnezdi na tleh.

Najslabši trend med indikatorskimi vrstami SIPKK.

Čopasti škrjanec

Izvorno ptica pol-puščavskih okolij, danes naseljuje raznolike habitate z velikim deležem golih tal.

„Knowledge gaps“

Pregled dosedanjih raziskav ter njihovih rezultatov na področju učinkovitosti zaplat neposejanih tal.

- Nejasen učinek v bolj raznoliki kmetijski krajini, vse študije v S in Z Evropi
- Indirektne metode – brez spremljanja samih zaplat
- Vpliv na druge vrste

Država	Raziskave	Vpliv na številčnost	Vpliv na gnezditveni uspeh
Nemčija	Beninde in Hunke 2024, Schmidt in sod. 2015, 2017	POZITIVEN	NI TESTIRANO
Nizozemska	Dadam, 2009	NI VPLIVA	NI TESTIRANO
Velika Britanija	Gruar in sod. 2010, Morris in sod., 2004	POZITIVEN	POZITIVEN
Švedska	Berg in Kvarnbäck 2011, Jansson, 2012	POZITIVEN*	NI TESTIRANO
Švica	Fischer in sod., 2009	POZITIVEN	NI VPLIVA

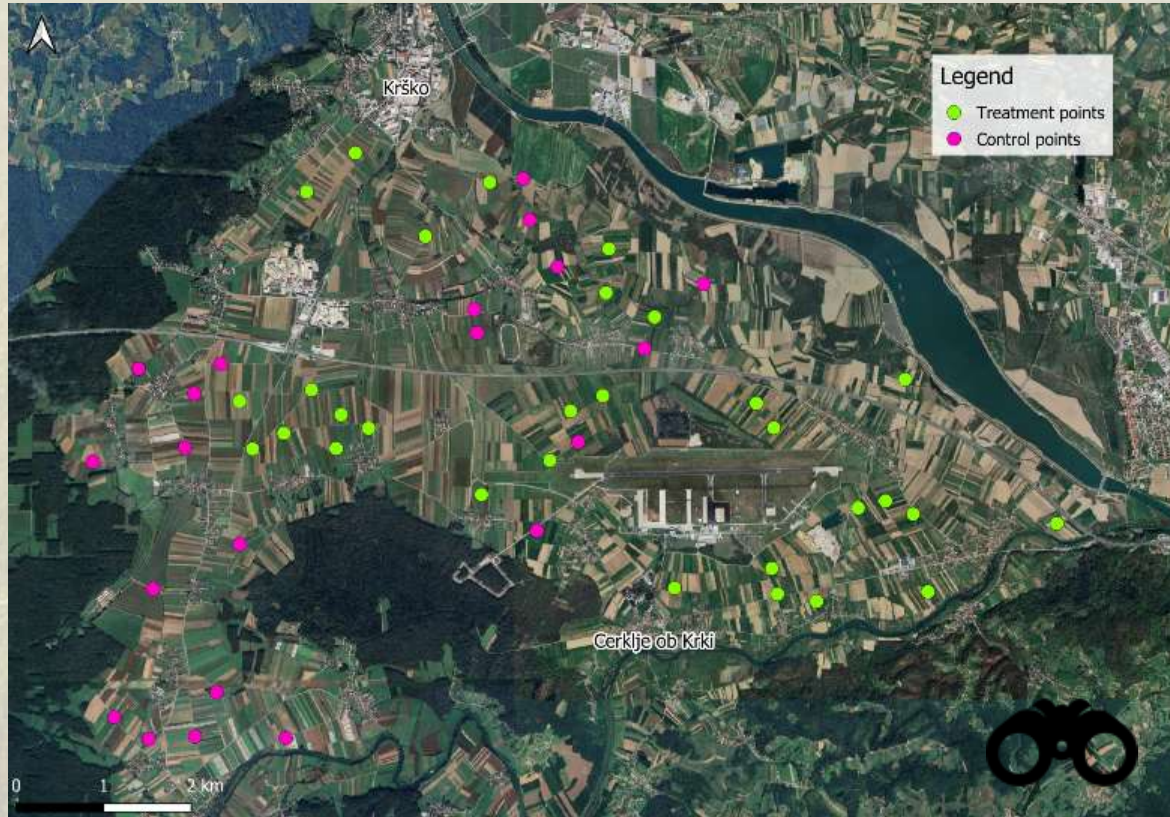
* Ni učinka na površinah v ekološkem kmetijstvu

Cilji raziskave

- Ugotoviti, ali zaplate vplivajo na številčnost poljskega in čopastega škrjanca
- Spremljati dejansko uporabo zaplat, tako s strani poljskega škrjanca kot drugih vrst kmetijske krajine

2 sklopa

Točkovni popisi: 30 točk z zaplatami, 21 točk brez zaplat znotraj 200 m

4 popisi, med marcem in majem

Samodejne kamere: 29 zaplat, 1 fotografija vsako minuto

4-krat po 1 teden, med marcem in majem

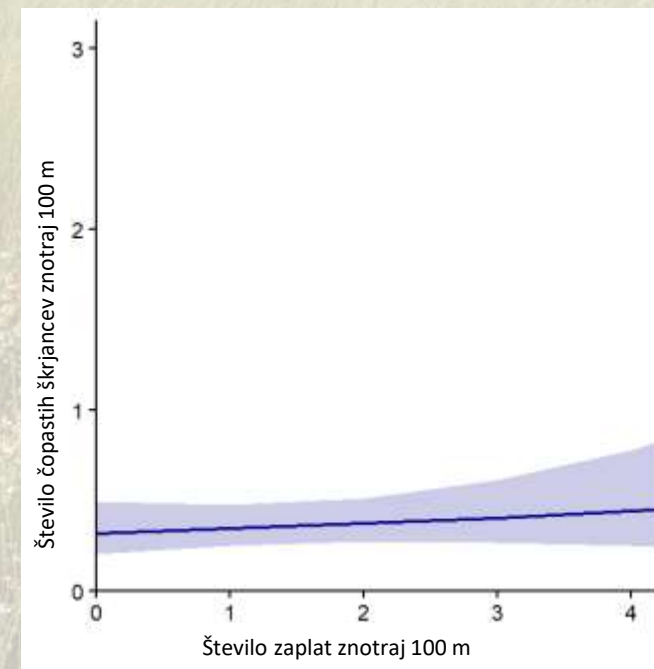
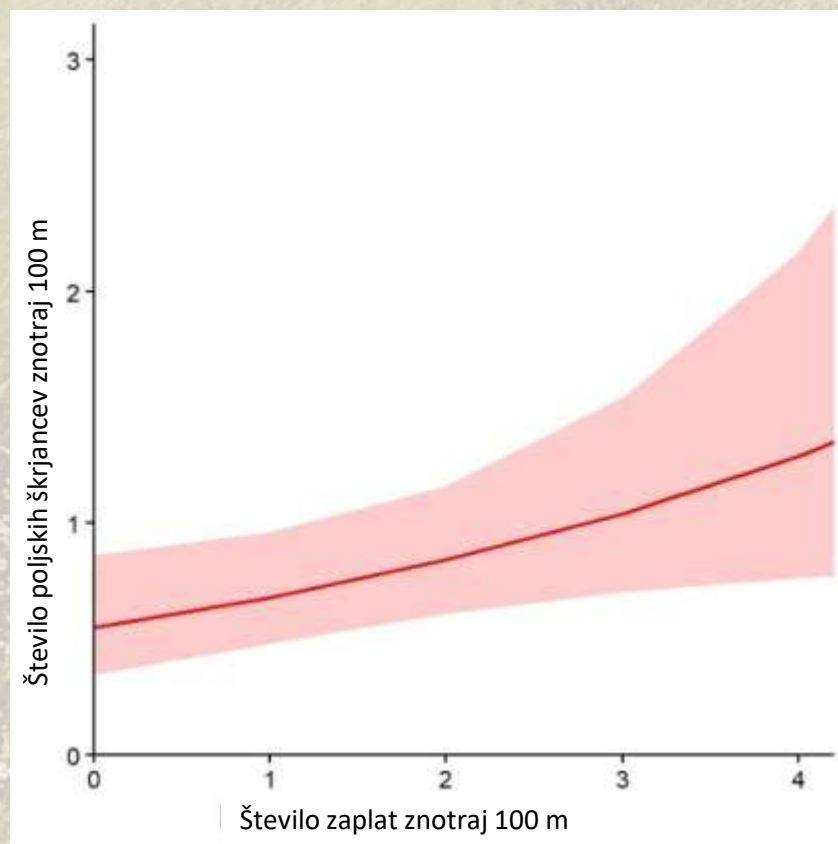
Iskanje zaplat – uporaba satelitski posnetkov World View 3

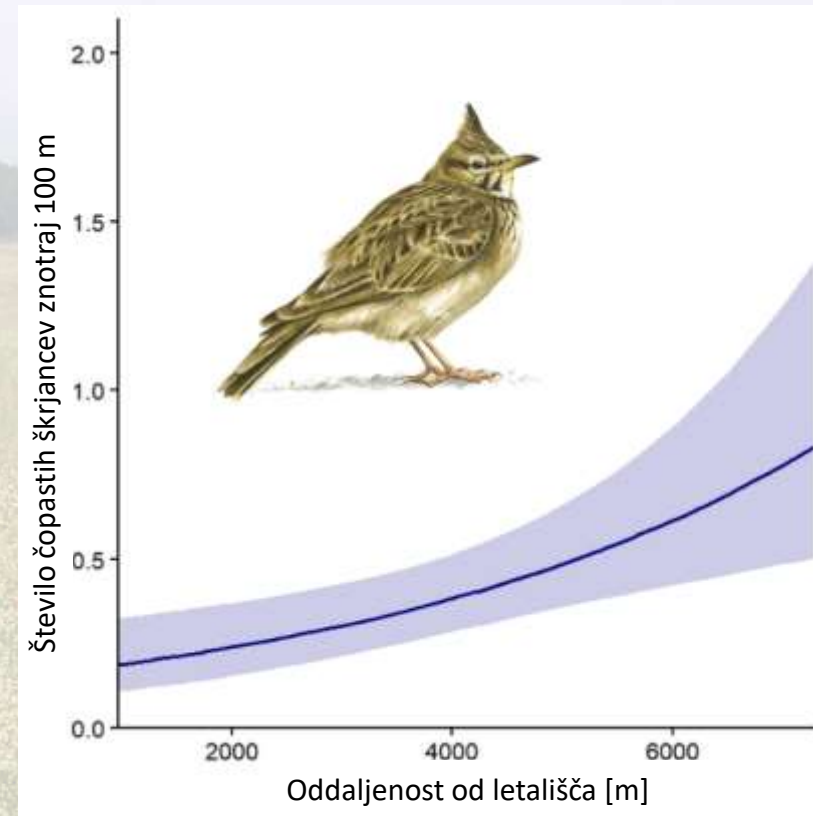
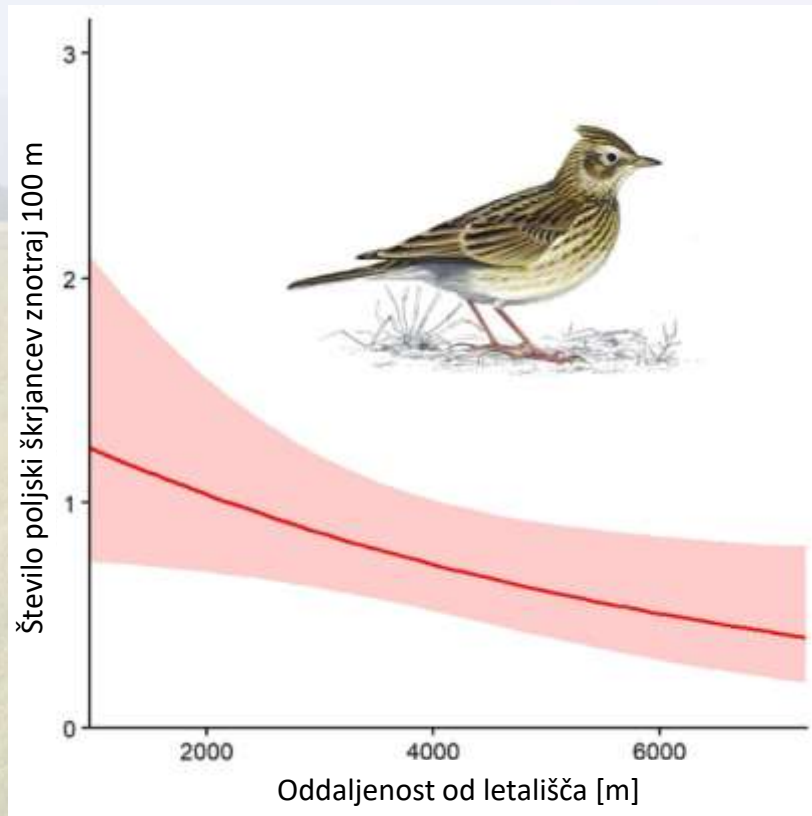

Rezultati točkovnih popisov

Več zaplat okoli točke → več poljskih škrjancev!

Na čopastega škrjanca zaplate na videz nimajo vpliva.

Velik vpliv vojaškega letališča Cerklje ob Krki, ki za ptice predstavlja veliko sklenjeno travišče

Rezultati samodejnih kamer

- 891,293 fotografij, od tega so na **2493** (0.28 %) živali
- 18 vrst ptic, 6 vrst sesalcev in 6 nedoločenih skupin (npr. mali sesalci)
- Kamere na zaplatah **741** dni, **44** dni (6 %) s poljskim in **34** (4.6 %) s čopastim škrjancem
- Poljski škrjanci so obiskali **13**, čopasti pa **8** zaplat

Deset vretenčarjev, najpogosteje zabeleženih s samodejnimi kamerami. Oranžne vrstice = ptice, modre vrstice = sesalci

Vrsta (slo)	Vrsta (lat)	Število detekcij
Rumena pastirica	<i>Motacilla flava</i>	536
Poljski zajec	<i>Lepus europaeus</i>	455
Fazan	<i>Phasianus colchicus</i>	274
Čopasti škrjanec	<i>Galerida cristata</i>	251
Mali sesalci	-	235
Poljski škrjanec	<i>Alauda arvensis</i>	165
Srna	<i>Capreolus capreolus</i>	158
Siva vrana	<i>Corvus cornix</i>	96
Ptice pevke	-	78
Prosnik	<i>Saxicola rubicola</i>	55

● 13 °C 55 °F 17/04/2025 02:51:10 0031

TECH ○ 10 °C 50 °F 2025/04/22 01:06:22

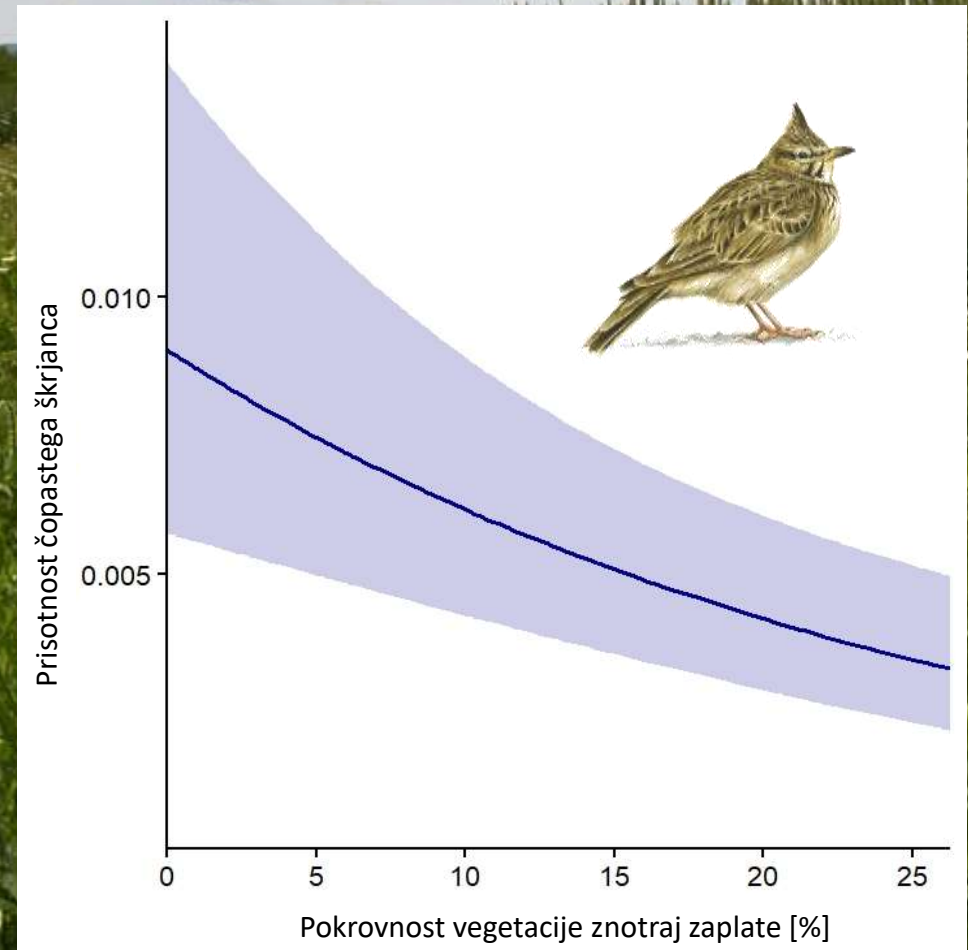
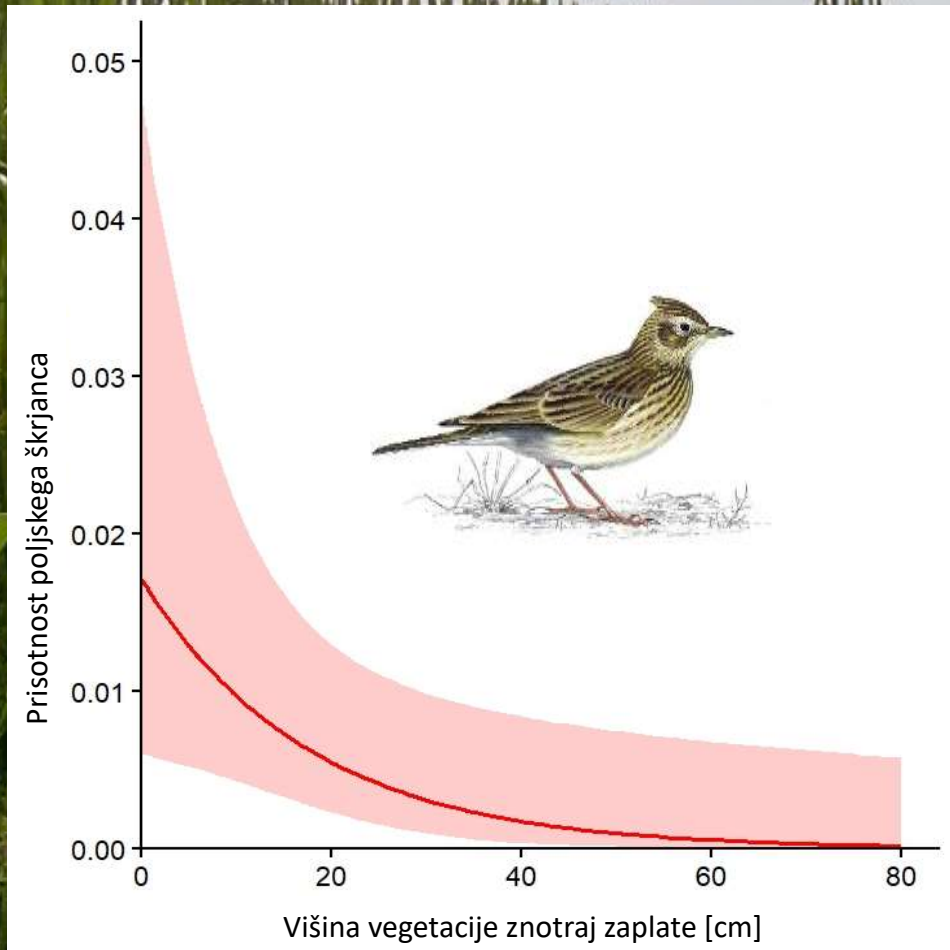
○ 7 °C 44 °F 06/04/2025 03:06:48 0385

TECH ○ 20 °C 68 °F 2025/04/27 10:52:20

Vegetacija pomembno vpliva na obiskanost zaplat!

Glavne ugotovitve

- Prisotnost zaplat neposejanih tal ima pozitiven vpliv na številčnost poljskega škrjanca.
- Čopasti škrjanec zaplate uporablja bolj oportunistično, odvisno od razmer na zaplati.
- Nizko število detekcij je verjetno posledica velikega števila zaplat ($n = 709$) in njihove raznolikosti.
- Kamere so pokazale velik potencial zaplat za varstvo ne le poljskega škrjanca, temveč tudi drugih ogroženih živali kmetijske krajine.
- V prihodnje bi bilo dobro testirati vpliv različnih načinov vzpostavitve zaplat na razvoj vegetacije – ključno za njihovo učinkovitost!

Zahvala

Zahvala gre v prvi vrsti Andreju Golobu iz KGZ Novo mesto–Brežice in vsem kmetom, ki so omogočili izvedbo raziskave na svojih površinah: Ivan Poldan, Iztok Gramc, Jože Jazbec, Jože Jurečič, Jožica Žarn, Leopold Kerin in Miran Rudman.

Raziskavo so omogočili tudi vsi kolegi, ki so pomagali pri terenskem delu, ter Biotehniška fakulteta, ki je zagotovila sredstva za nakup kamer v okviru projekta UL za trajnostno družbo – ULTRA.